

ย้อนรอยนักกลอนชั้นครูเมืองนคร

“ชีวิตและกลอนเก่าของนักกลอนเก่า”

พอฟล อุลลันท์

นครศรีธรรมราชในอดีต “เมืองของพระราชาผู้ทรงธรรม” มีความเจริญทางการศึกษาด้านภาษารวมถึงเรื่องวรรณกรรมเป็นอย่างยิ่งเหนือกว่าเมืองใดในขณะนั้นกว่าได้ มีร่องรอยหลักฐานเป็นสิ่งยืนยันความจริงอยู่มากมายโดยเฉพาะหลักฐานทางโบราณคดีที่มีการค้นพบ เช่น ศิลาจารึกหุบเขาช่องคอย จารึกเก่าแก่ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๑ หรือเมื่อหนึ่งพันกว่าปีผ่านมาแล้ว นอกจากนี้ยังพบหลักฐานศิลาจารึกวัดเสมาเมือง ศิลาจารึกวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ซึ่งเป็นโบราณคดีที่ยืนยันว่านครศรีธรรมราชไม่มีการหยุดยั้งในเรื่องของการพัฒนาความคิดทางภาษาและวรรณกรรม ศิลาจารึกโบราณที่ถูกค้นพบเหล่านี้ได้มีภาษา อักษร ไวยากรณ์ คำที่ใช้ในวรรณกรรม สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งยืนยันได้ว่าการสืบทอดกันมาโดยตลอดจนเกิดเป็น “นักปราชญ์” “กวี” และการเป็นดินแดน “เจ้าบทเจ้ากลอน” ที่ยิ่งใหญ่แห่งหนึ่งในแผ่นดินไทย

ตอนผู้เขียนยังเยาว์วัย ประมาณ พ.ศ.๒๕๑๔ มีโอกาสได้ติดสอยห้อยตามผู้เป็นพ่อไปในเหตุการณ์การแข่งขันกลอนสด ได้ว่าที่ อยู่เป็นประจำ ยังจำบรรยากาศเหล่านั้นได้แม่นยำอยู่เสมอแม้ภาพเหตุการณ์ที่ประทับใจนี้จะผ่านไปนานแล้วก็ตาม เวทีกลอนเมืองนครศรีธรรมราชในอดีตนั้นกิจกรรมแข่งขันกลอนสด ได้ว่าที่ เป็นที่นิยมสูงยิ่งของคนเมืองนคร ในแต่ละเวทีแข่งขันจะมีผู้คนร่วมชมและเชียร์ทีมที่ตนเองรักอย่างเนืองแน่น (แฟนคลับ) บางครั้งแทบไม่มีที่ยืนดู มีการแข่งขันทั้งระดับ เยาวชน ประชาชนทั่วไป ทั้งในจังหวัด และตัวแทนต่างจังหวัด สถานที่ยอดนิยมในการจัดแข่งขันกลอนสดและได้ว่าที่คือเวทีงานประเพณีเดือนสิบของทุกปี นับว่าเป็นการสร้างนักกลอนเมืองนครศรีธรรมราชได้เป็นอย่างดีเวทีหนึ่งเลยทีเดียว ในปัจจุบันเวทีแข่งขันกลอนงานประเพณีเดือนสิบยังมีอยู่ทุกปี มีหน่วยงานราชการรวมถึงนักกลอน ครูบาอาจารย์เป็นผู้รับผิดชอบดูแลไม่ขาดแม้ว่าบรรยากาศไม่เข้มข้นและเป็นที่นิยมเหมือนในอดีตแล้วก็ตาม

สารนครศรีธรรมราช ปีที่ ๓๘ ฉบับประจำเดือนกรกฎาคม พ.ศ.๒๕๕๑ คอลัมน์ “หน้ากวี เวทีกลอนกลอนเก่าของนักกลอนเก่า”

สารนครศรีธรรมราช ปีที่ ๓๙ ฉบับประจำเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๒ คอลัมน์ “ร้อยกรองเมืองนคร พระสงฆ์ในวงกวี”

สารนครศรีธรรมราช ปีที่ ๓๙ ฉบับประจำเดือนมีนาคม พ.ศ.๒๕๕๒ คอลัมน์ “นำชมวรรณอุทยาน จากทักษิณพจน์ ประมวลบทร้อยกรองของกวีชาวใต้”

บทความทั้ง ๓ ฉบับนี้ผู้เขียนคือ อาจารย์เอี่ยม อุลลันท์ (เสียชีวิต) เป็นการบันทึกเรื่องราวของนักกลอนเมืองนครในอดีตทั้งประวัติ ผลงานกวีที่งดงามและเป็นอมตะ ซึ่งเป็นการสมควรยิ่งที่ต้องบันทึกและเผยแพร่เรื่องราว

ที่ตังงามนี้อีกครั้งหรืออีกหลายครั้งในอนาคตซึ่งนั่นคือ “หน้าที่ของคนรุ่นหลังที่ต้องเผยแพร่ บูชา คุณงามความดี ของครูกลอนแห่งเมืองนครศรีธรรมราช” สืบไป

ขึ้นต้นชื่อเรื่องว่า “ย้อนร่อนนักกลอนชั้นครูเมืองนคร” ลักษณะความเป็น “นักกลอนชั้นครู” คือบุคคลที่มี ผลงานกลอนที่เป็นต้นแบบได้รับการยกย่องว่าเป็น “บทกวี” ที่ถูกต้องสมบูรณ์ ทั้งฉันทลักษณ์ การใช้ภาษาที่เป็นกวี ความหมาย ความคิดสร้างสรรค์ มีผลงานกลอนสม่ล้นและจำนวนมาก หรือมีการนำไปใช้ประกอบการจัดการเรียน การสอนในสถานศึกษา การยอมรับและยกย่องจากทั้งนักกลอนและผู้สนใจทั่วไป เป็นต้นแบบของการเขียนกลอน ที่สำคัญคือการ “ประพจน์ ปฏิบัติตน” ของนักกลอนชั้นครูที่อยู่ใน “ครองตนอย่างครู” ครอบงำตนอย่างเป็น “ครู” ให้ความสำคัญยิ่งกับการเขียนกลอนที่ตนเองรังสรรค์ขึ้นจากหัวใจมากกว่าเห็นความสำคัญในเรื่องการได้รับ “สินทรัพย์” และ “ค่าจ้าง” นั่นคือ “เงินทอง”

ผู้เขียนเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของนักกลอนชั้นครูเมืองนครคนหนึ่ง แต่ไม่มีความสามารถและโอกาสเป็นนักกลอน ไม่มีวาสนาสืบต่อมรดกในเรื่องนี้ แต่มีความพยายามและตั้งใจตลอดเวลาจะทำหน้าที่รวบรวม เผยแพร่ บันทึก เรื่องราว ผลงานของนักกลอน นักเขียน ศิลปิน เมืองนครศรีธรรมราช ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้กันต่อไปครับ

“นักกลอนชั้นครูเมืองนคร” มีความหลากหลายในด้านตัวบุคคลโดยมีสถานะเป็นทั้ง พระสงฆ์และคนธรรมดา มีความหลากหลายในอาชีพ มีทั้งนักการศึกษา นักการเมือง นักกิจกรรมทางสังคม วงการบันเทิง ศิลปิน พุฒมานาน แล้วเริ่มเสียทีจะนับ ต่อไปนี้ขอเชิญผู้อ่านเข้าสู่บรรยากาศของ “นักกลอนชั้นครูเมืองนคร” ครับ

๑. ท่านเจ้าคุณพระพุทฺธิสารเถร (ริน ยสปาโล) เป็นชาวดำบลบางนบ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เกิดเมื่อ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๓๓ โยมบิดาชื่อ คง โยมมารดาชื่อนางลาย นามสกุล พรหมวิเศษ ท่านเจ้าคุณได้ บรรพชาอุปสมบทศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย ฝึกฝนการเทศนาสั่งสอนประชาชน เป็นพระคณาธิการปกครอง คณะสงฆ์จนเป็นเจ้าอาวาส รับพระราชทานนามสมศักดิ์เป็นพระราชาคณะ ท่านถึงแก่มรณภาพเมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๓๗ ด้วยโรคชรา ณ โรงพยาบาลสมหาราช นครนครศรีธรรมราช มีการพระราชทานเพลิงศพ เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ.๒๕๓๘

ท่านเจ้าคุณเป็นผู้ปฏิบัติสมณธรรมอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ยังมีคุณสมบัติพิเศษ คือ เป็น “นักกวี” ท่านถนัดในการแต่งบทหรือกรอง ผลงานกวีของท่านที่มีคุณค่าและโด่งดังมีเนื้อหาระลึกถึงคำสอน คือ “พระพุทฺธิ สารเถร เพลงบอกเรื่อง พระโพธิสัตว์เสวยบุตร” บทกวีนี้เป็นชนิดกลอนเพลงบอกแต่ด้วยความ “จำกัด” ของจำนวน หน้าที่น่าเสนอในหนังสือสารานุกรมนครศรีธรรมราชฉบับนี้เพราะผลงานกวีของท่านเจ้าคุณมีเนื้อหายาวมากจึงไม่สามารถ นำบทกลอนมาบันทึกได้ แต่มีข้อแนะนำให้ท่านผู้อ่านที่สนใจติดตามหาอ่านได้ใน “หนังสือสารานุกรมนครศรีธรรมราช ฉบับปีที่ ๓๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๒ คอลัมน์ “ร้อยเรื่องเมืองนคร พระสงฆ์ในวงกวี” หนังสือที่ระลึกงานพระราชทาน เพลิงศพพระพุทฺธิสารเถร (ริน ยสปาโล) ๒๒ เมษายน พ.ศ.๒๕๓๘ ถ้าหาหนังสือทั้งสองเล่มไม่ได้ขอยืมจากผู้เขียน ก็ได้ครับ หรือถ้ามีโอกาสผู้เขียนจะขออนุญาตบรรณาธิการเพื่อนำบทเพลงบอก “พระโพธิสัตว์เสวยบุตร” มาพิมพ์ เผยแพร่อีกครั้ง

พระพุทธิสารเถร (ริน ยศปาโล)

๒. อรรถกร ถาวรมาศ เป็นชาวตำบลพรหมโลก อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ ได้ผ่านชีวิตมาอย่างโชกโชน หลังจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ก็ต้องหยุดเรียนและบรรพชาอุปสมบทศึกษาทางพระปริยัติธรรม สำนักเรียนวัดหน้าพระธาตุ สอบได้นักธรรมและสอบได้เปรียญธรรม ๕ ประโยค เป็นคนมีนิสัยรักเรียนมาโดยตลอด ทำงานหนังสือพิมพ์เป็นเวลายาว ๒๖ ปี เช่น หนังสือพิมพ์เสียงราษฎร์ เมืองใต้ ปักขังใต้ เป็นต้น เขียนบทหรือกรอกรูปภาพต่างๆ คือ กลอน โคลง กาพย์ นิราศ ท่านใช้นามปากกาว่า “วรรณลงกฎ” และ “หลวงอรรถ” บทกลอนของท่านชนะเลิศการประกวดทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศรายชื่อให้ท่านเป็น “บุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม สาขามนุษยศาสตร์” เพื่อเชิดชูเกียรติให้ท่าน ผลงานของอรรถกร ถาวรมาศ ด้านร้อยกรองมีการบันทึกว่ามีอยู่ถึง ๘๐๐ หน้า อรรถกร ถาวรมาศ ถึงแก่กรรมแล้วเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗

อรรถกร ถาวรมาศ

ตัวอย่างบทกลอนของอรรถกร ถาวรมาศ

คำสั่งแม่

นายพรานป่าล่าสัตว์ด้อมลัดเลียบ
อย่างเขียบเขียบเห็นสาขาพฤษาไหว
พบนางค่างนั่งนึ่งบนกิ่งไทร
ลับปิ่นไล่เสียงสะท้อนเจาะก้านคอ
ค่างไม่ตายปายปิ่นมือตีนเหนียว
เกาะกุมเกี่ยวเลือดหยาดย่อยสาดสอ
ลูกแนบอกตกใจกลัวนั่งตัวงอ
ตะแดงคอบมอปร่างกลางสมพุม

หักใบไม้ป่ายรูดเอาอูดแผล
ตาห่วงแลลูกน้อยค่อยโอบอุ้ม
สุดเจ็บแสบแปลบเปลี่ยาทนเหนียวกุม
เลือดหลังขุมลูกน้อยย่อยเข้าตา

ลูกค่างเจ็บแสบร้องพรานมองเห็น
สุดหนีเร้นซ่อนร่างบังพฤษา
ฝ่ายพรานไพรใจร้ายหมายชีวา
ยิงแสงหน้าม้วนตกแอ่นอกตาย

ลูกน้อยรอดกอดกบนอกแม่
แม่ผันแลก่อนดับจิตคิดใจหาย
เหมือนจะสั่งฝังปากปากแถมพราย
ว่า “ฉันตายฝากลูกน้อยน้อยนะพราน”

หมายเหตุ : “คำสั่งแม่” จบลงด้วยวรรคทอง มีความเจ็บปวดมาก บทกลอนนี้เคยลงพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือ “มาลัยเมืองใต้” เมื่อ พ.ศ.๒๕๐๙

๓. โกสินทร์ รัชสยาพันธ์ เป็นชาวจังหวัดยะลาโดยกำเนิด แต่ท่านได้ใช้ชีวิตและเป็นนักกลอนในจังหวัดนครศรีธรรมราชมาโดยตลอดจึงจัดได้ว่าท่านเป็นนักกลอนชั้นครูเมืองนครคนหนึ่งโดยไม่มีข้อแม้ โดยเข้าตำราที่ว่า “ยะลาคือบ้านเกิด นครศรีธรรมราชคือเมืองนอน” ท่านเป็นเลือดเนื้อชาวฝักหักครุตัวจริงเพราะเริ่มต้นด้วยการเป็นอาจารย์เรื่อยมาจนเป็นผู้บริหารสูงสุดในสถานศึกษา “วิทยาลัยครู” หรือ “มหาวิทยาลัยราชภัฏ” ในปัจจุบันหลายแห่ง เช่น เคยดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการกรมฝึกหัดครู

โกสินทร์ รัชสยาพันธ์ มีบุคลิกพิเศษประจำตัวคือ เป็นคนร่าเริง อารมณ์ดีตลอดเวลา นอกจากงานกลอนแล้วท่านยังมีผลงานแต่งตำราหลายเล่มส่วนใหญ่เป็นผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการศึกษา ปัจจุบันท่านเป็นข้าราชการบำนาญ อาศัยกับครอบครัวอยู่ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตำแหน่งทางวิชาการสุดท้ายก่อนเกษียณอายุราชการคือ ผศ.ดร.โกสินทร์ รัชสยาพันธ์

โกสินทร์ รัชสยาพันธ์

ตัวอย่างผลงานกลอนของโกสินทร์ รัชสยาพันธ์

เพื่อ

บรรยายถึงแนวป่าคอนานก

ธารน้ำตกโขดเขินเนินไสล

เหล่าผึ้งภูมฤกรมวินว่อนไพร

มวลดอกไม้สัตว์ป่านานาพันธุ์

บรรยายถึงท้องนภาอากาศกว้าง

ปุยเมฆกลางอกฟ้าพาวนผัน

น้ำค้างหล่นฝนพรูชีวัน

ทั้งสี่ส้นแสนงามในยามเย็น

บรรยายถึงดวงรวีรังสีจำ

ดวงดาราอันสกาทุกคราวเห็น

ดวงเดือนน้อยงามขึ้นในคืนเพ็ญ

แสงนวลเด่นดูบได้ให้หล้ารมย์

บรรยายถึงเทพไทในสวรรค์

ทุกช่องชั้นพิมานแมนแดนสุขสม

ทิวทัศน์ริมหิมวันต์อันชวนชม

ทั้งชั้นพรหมยมถิ่นทมิฬมาร

บรรยายถึงสังคีตและดีดสี
เสียงขลุ่ยปี่รองรับเสียงขับขาน
เสียงเรไรร้องระงมเสียงลมพาน
เสียงซึ้นบานรำหาเสียงฟ้าครวญ

บรรยายถึงทรมวยพิโลลักษณะ
เผยความรักสะอิดสุดหมดกำสรวล
ซึ้งรักซึ้งเพราะต่ำอยู่ไม่คู่ควร
รักเรวณรักนะหรือคืออะไร

ผมเศร้าโศกเพราะโรครักหักไม่หาย
พิษเหลื้อร้ายจะรักษาด้วยยาไหน
หวังกลอนกานท์ประสานแก้รอยแผลใจ
เพื่อไปให้ความหลังฝังตัวเอง

หมายเหตุ : กลอนบทนี้เคยลงพิมพ์ในหนังสือมาลัยเมืองใต้ เป็นหนังสือรวมบทร้อยกรองของนักกลอนใน
นครศรีธรรมราชและจังหวัดใกล้เคียงเมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๙

๔. **ครูตริก พฤกษ์ศรี** เกิดที่บ้านหญ้าปล้อง อำเภอบ้านลาด นครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๕๔ แต่ไปใช้ชีวิตการทำงานและสังคมจนสุดท้ายของชีวิตที่อำเภอบ้านลาด การศึกษา เรียนประถมศึกษาที่บ้านจันทน์ ท่าศาลา มัธยมศึกษาที่โรงเรียนเบญจมราชูทิศได้เพียงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ก็ต้องลาออกเพราะความลำบากทางการเงินในครอบครัว จึงไปสมัครเป็นครูใน พ.ศ.๒๔๗๑ จากนั้นก็เป็นครูอยู่ในหลายที่นับเป็นเวลาหลายปีจนสุดท้ายมาเกษียณอายุราชการครูที่โรงเรียนบ้านลาดในปี พ.ศ.๒๕๑๔ และใช้ชีวิตบั้นปลายที่บ้านลาดแห่งนี้จนวาระสุดท้ายของท่าน

ชีวิตการทำงานและวรรณกรรมของท่านเกิดขึ้นในช่วงกลางของชีวิต เมื่อรับราชการครูอยู่ที่อำเภอบ้านลาด นอกจากงานกลอนแล้วท่านยังเป็นนักได้วาทะที่ไพเราะกล่อมถนอมถึงเขียนบทละครไว้หลายเรื่อง

พ.ศ.๒๕๐๙ นักเขียนนักกลอนได้รวมตัวกันก่อตั้ง “ชมรมนักกลอนนครศรีธรรมราช” โดยท่านดำรงตำแหน่งประธานชมรมด้วย ท่านมีผลงานกลอนมากที่สุดในบรรดานักกลอนนครศรีธรรมราช ใช้นามปากกาหลายนาม เช่น ต. ศรี, ไม้งาม, ธาดา ณ บางช้าง, พรานบุต, ยุพเรศ, วรณ, กลิ่นน้ำค้าง, สุชล, ไม้เมืองตรัง, เกล็ดเกล็ด, นายอู๊ด, รุขวิจิตร, ชลิตโกภิกขุ ผลงานของท่านมีทั้ง นิราศ มีผลงานบทละคร ๓๖ เรื่อง บทร้อยกรอง ๒๓๙ สำนวน บทเพลง ๓๐ เพลง บทความต่างๆมากมาย

ครูตริก พฤกษ์ศรี ทำงานที่ตนเองชอบทั้งเป็นครู นักกลอน และบทบาทการทำงานให้สังคมในหลายรูปแบบ ท่านเสียชีวิตเมื่อ พ.ศ.๒๕๑๙

ครูตริก พฤกษ์ศรี

ตัวอย่างผลงานกลอนทั้งดงามของครูตริก พฤกษ์ศรี

ลูกจองทอง

เขาสืบถิ่นกลิ่นควายแดนปลายนา

เพราะเขามาเป็นใหญ่ในกรุงศรี

ขี่รถเป็นเหินเขี้ยวแดงแสงเสียงดี

อาบอบศรีเข้มขันเป็นคนกรุง

ทิวไฟอ้อมล้อมพาข้าวกล้าเขียว

เป็นที่เปลี่ยวเปล่าใจเขาไม่ยุ่ง

เดินคันนาหญ้ารกถึงพกพุง

พ่อแม่ลุงพี่ป้าเคยหากิน

จับหางยามตามท้ายขับไถ์หุ่ย

ย่อยดินยุ่ยเย็นร้อนห่อนถวิล

ได้ข้าวขายหลายเกวียนเพียรคู้ยดิน

หาทรัพย์สินส่งลูกปลุกวิชา

พอลูกจบพบงานผ่านความสุข

เรื่องความทุกข์พ่อทำเพียรปล้ำหา

ลูกสืบถิ่นดินควายแดนปลายนา

มียศฐานถึงขั้นชั้นปกครอง

เรื่องท้องดินกินอยากลำบากนัก

เขาไม่ยกเหลียวแลพ่อแม่พอง

พวกตาสีตาสาพากันมอง

ลูกจองทองของเขาเก่งเอาการ

๕. **จำรูญ วิชัยณรงค์** เกิดที่อำเภอท่าศาลา นครศรีธรรมราช แต่ไปเติบโตและกว้างขวางที่ จันดี อำเภอฉวาง นครศรีธรรมราช ชีวิตของท่านลุ่มๆ ดอนๆ มีทั้งหวาน เปรี้ยว ขม สุข ทุกข์ ตื่นเต้น เคร้าเคล้าน้ำตา และผิดหวัง จากผู้คนที่ร่ายล้อมท่าน เป็นชีวิตที่น่าศึกษายิ่ง ท่านประกอบอาชีพหลายอย่าง เป็นครูและผู้บริหารโรงเรียนเอกชน หลายที่จนมีคนเรียกติดปากว่า “ครูรูญ” เป็นสมาชิกสภาจังหวัดนครศรีธรรมราช (สจ.) เป็นผู้จัดการเหมืองแร่เขาศูนย์ อันโด่งดังและตื่นเต้น เป็นนักกลอนที่ได้รับฉายาว่า “ผู้ร่ำรวยภาษาและอารมณ์” ผู้เขียนเรียกท่านว่า “น้ารูญ” จนติดปากเพราะมีความสนิทสนม เคยอาศัยอยู่กับท่านตอนเป็นเด็กที่บ้านในตลาดจันดี ฉวาง บ้านท่านไม่เคยว่างวัน จากผู้คน แต่ละวันมีผู้คนมาเยี่ยม กิน ดื่ม สวนเสเฮฮา ไม่ขาดสาย เพราะเจ้าของบ้านเป็นผู้มีบารมี คนมาพึ่งพา บุญบารมีไม่ขาด เพราะท่านเป็นทั้ง สจ. ผู้จัดการเหมืองแร่ เป็นทั้งผู้บริหารโรงเรียน และที่สำคัญการเป็นคนใจกว้าง ใจนักเลง

จำรูญ วิชัยณรงค์ เขียนกลอนตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๑๐ และมีผลงานกลอนมาโดยตลอดจนถึง พ.ศ.๒๕๒๖ จากนั้นพอหมดบารมี มิตรหาย ลูกน้องกับนายหาย คนไม่มาพึ่งบารมี จนเกิดแผลในชีวิตอย่างเจ็บช้ำที่สุดยาก ต่อการเปื้อนยาจนสิ้นสภาพความเป็น “ผู้ร่ำรวยภาษาและอารมณ์” ทำให้ต้องหยุดเขียนกลอนไปในทันทีอย่างน่า เสียดายยิ่ง ท่านมีผลงานกลอน ๒๐๐ กว่าสำนวน ลงพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือมากมาย เช่น วิทยาสาร ชาวกรุง สยามสมัย เสียงราษฎร์ เมืองใต้ เป็นต้น นักเขียนรุ่นราวคราวเดียวกัน คือ ตรึก พฤกษ์ศรี เอื้อม อุบลพันธุ์ วรรณลงกฎ เสาร์วัน จะนู เรวัตร์ พันธุ์พิทยแพทย เป็นต้น

ช่วงสุดท้ายของชีวิตท่านอาศัยอยู่กรุงเทพมหานคร ผู้เขียนไปเรียนหนังสือได้มีโอกาสอยู่กับท่านอีกครั้ง ท่านมาเสียชีวิตที่เมืองหลวงแห่งนี้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๓ น้อยๆ ลูกๆ และผู้เขียนร่วมกันเผาศพท่านที่วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน กรุงเทพมหานคร ผู้เขียนยังคิดถึง เสียดาย และไม่ลืม “จำรูญคนช่างฝันจากจันดี” “ผู้ร่ำรวยภาษาและอารมณ์” “ผู้กว้างขวาง ใจดี คนอื่นสำคัญกว่าตัวเองเสมอ”

จำรูญ วิชัยณรงค์

ตัวอย่างสำนวนกลอนของ จำรูญ วิชัยณรงค์

พระร่วงเข้าฝัน

เมื่อคืนพระร่วงเจ้ามาเข้าฝัน

ถามว่าพาสุนัขรันทรอยู่หรือ

เสียงโจนแจแพร่ข่าวเล่าลือ

ว่าดันตื้อถือตัวอยู่ทั่วไป

ฝ่ายหนึ่งกำหนดเอายศศักดิ์

เข้าหาญหักว่ากูเป็นผู้ใหญ่

ไม่รู้จักพิศพลาตจนขาดใจ

ทำไต่ทำได้ทุกประการ

ฝ่ายหนึ่งว่ากูก็หมู่มาก

อยากแสดงความอดจากอาจหาญ

ใครแต่ต้องลองเล่นเป็นเหล็กถาญ

ต่อต้านไม่ถอยยอมย่อยยับ

สงสารพระร่วงพ่อร้องไห้

น้ำตาภูโหลทั้งยังหลับ

สามัคคีเภทภัยไม่ระงับ

ยุคนี้เราอยู่กับความมั่งงาย

สมบัติไทยดีดีที่ยังเหลือ

ช่วยกันเดี่ยยกยกส่งออกขาย

หันเหี้ยนเคียรพระถ่มละอาย

ศิลป์สลายสูญค่าควรเมือง

เติมดัดวัฒนธรรมประเพณี

ลืมพ่อขุนศรีแม่นางเลื่อง

นี่หรือเชื้อสายสยามนามประเทือง

ที่ฟูเฟื่องตอนฝรั่งมันยังเปลือย

หมายเหตุ : กลอนบทนี้ลงพิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกในหนังสือวิทยาสาร เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๑๑

๖. คมสัน พงษ์สุธรรม ผู้เขียนมีความสนิทสนมกับท่านผู้นี้เป็นอย่างมากทั้งในฐานะเป็นเพื่อนพ่อ จึงเรียกท่านว่า “อาคมสัน” ทั้งเคยเป็นลูกน้องท่านเมื่อได้ร่วมทำงานเป็นเด็กประจำกองถ่ายทำภาพยนตร์ เมื่อ พ.ศ.๒๕๓๑ (ไฟว์สตาร์ โปรดักชั่น) โดยท่านเป็นผู้กำกับภาพยนตร์ และบางครั้งบางตอนท่านเมตตาตามโอกาส ให้ผู้เขียนเดินผ่านหน้ากล้องบ้าง นั่งข้างพระเอกที่ป้ายรถเมล์บ้างและหลายฉากหลายตอนที่ได้รับความสะดวก

ร่วมงานพักใหญ่ ท่านก็ทิ้งผมมาลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่นครศรีธรรมราชบ้านเกิด ทำให้ต่างคนต่างแยกย้ายและไม่ได้เจอกันเลยจนวาระสุดท้ายชีวิตของท่าน

คมสัน พงษ์สุธรรม เกิดในครอบครัวนักกลอน มีพ่อเป็นนักกลอนชื่อดังของภาคใต้ชื่อ “ลุงล้งซ์” และมีพี่สาวเป็นนักกลอนอีกคนชื่อ “วิมล เจาะจิตต์” (ถึงแก่กรรม) คมสันต์ พงษ์สุธรรม เกิดวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๙๐ ที่อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช เรียนหนังสือทั้งที่บ้านเกิดและกรุงเทพมหานคร กลับมาประกอบอาชีพส่วนตัวที่บ้านเกิดหลังเรียนจบ เริ่มเขียนกลอนลงหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.๒๕๑๔ ชื่อหนังสือพิมพ์เมืองใต้ มีนายสมนึก เกตุชาติ เป็นเจ้าของและบรรณาธิการ คมสัน พงษ์สุธรรม พัฒนาตัวเองเป็นผู้ช่วยบรรณาธิการ รวมทั้งเป็นผู้สื่อข่าวพิเศษของหนังสือพิมพ์ประชาชาติรายวันด้วย

พ.ศ.๒๕๑๘ ท่านลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราชในนาม “พรรคพลังใหม่” แต่ไม่ได้รับเลือกตั้ง จากนั้นเดินทางสู่เมืองหลวงอีกครั้งทำงานกองบรรณาธิการหนังสือต่างๆ เช่น “ชีวิตรายวัน” “มาตุภูมิรายสัปดาห์” “มาตุภูมิรายวัน” “เสียงปวงชนรายวัน” ท่านเป็นนักพูดฝีปากกล้า และมีความสามารถสูง เป็นนักบรรยาย อภิปราย นักโต้วาที นักเขียน นักแสดงภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ ผู้กำกับ ภาพยนตร์ นักการเมือง ท่านใช้ชื่อและนามสกุลจริงในงานเขียนพร้อมใช้นามปากกาบ้างร่วมกันไปด้วย เช่น “โทน ท่าแพ” “แตน เต็มดวง” งานเขียนของท่านได้รับรางวัลมากมายจากหลายสำนักทั้งระดับภูมิภาคและระดับชาติ ความมีเลือดนักการเมืองและสิ่งนี้ในห้วงลึกของหัวใจท่านทำให้กลับมารับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่นครศรีธรรมราชอีกครั้ง เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๔ ในนาม “พรรคพลังธรรม” แต่สู้ดีกรีของ “พรรคประชาธิปัตย์” (พรรคของคนนคร พรรคของเรา คนของเรา) ไม่ไหวไม่ได้รับเลือกตั้งอีกครา ท่านใช้ชีวิตช่วงหลังที่กรุงเทพมหานคร โดยตลอด สุดท้ายท่านเสียชีวิตเมื่อ พ.ศ.๒๕๓๗ “เสียดายนักกลอนชั้นครูท่านนี้ซึ่งเป็นผู้มีความเป็นอัจฉริยะในหลายด้าน”

คมสัน พงษ์สุธรรม

ตัวอย่างผลงานกลอนของ คมสัน พงษ์สุธรรม

โลกกับมนุษย์

โลกเจริญก้าวหน้าไปไม่รู้หยุด

จิตมนุษย์หาได้ก้าวเท่าตามไม่

โลกสรรค์สร้างสรรพสิ่งยิ่งเพียงไร

อำนาจให้อยู่สบายคลายกังวล

แต่มนุษย์พาดพันกันย่อยยับ

ชีวิตกลับยุ่งเหยิงเชิงสับสน

เพราะต่อสู้อย่างชิงช้าแข่งเหล็ก

หวังให้ตนเป็นเจ้าเข้าครอบครอง

มนุษย์ผู้รู้เห็นความเป็นโลก

ถือเป็นโชคเด่นตมมีสมอง

อวกาศไกลโพ้นโดนทดลอง

มนุษย์มองพิชิตได้ดังใจจึ่ง

แต่ชีวิตตนเองหากพังพิศ

ใครเล่าคิดเห็นบ้างอย่างถวิล

รู้จักอื่นหมิ่นแสนทั่วแดนดิน

แค่ชีวิตของตนพันปัญหา

โลกกว้างใหญ่ไพศาลสักปานไหน

มนุษย์ไม่มองเห็นเป็นปริศนา

ชีวิตเพียงนิดเหนือกเลื้อยวิชา

จะค้นคว้าให้ประจักษ์หลักความจริง

พุทธคุณหนุนธรรมคำจูนโลก

แต่นาโศกสลดใจมารใดสิง

จึงถืมธรรมนำพามาแอบอิง

ก็ต้องวิ่งกระเสือกกระสนจนวันตาย

หมายเหตุ : ผลงานกลอนบทนี้ลงพิมพ์ในสารนครศรีธรรมราช ฉบับปีที่ ๔ เดือนเมษายน พ.ศ.๒๕๑๖

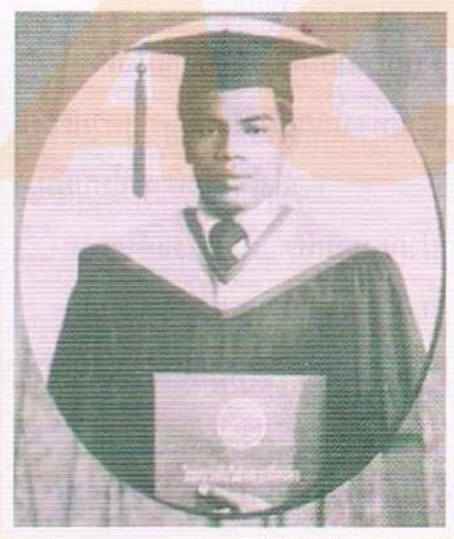
๗. เสาร์วัน จະญู เป็นชื่อและนามสกุลจริงของนักกลอนชั้นครูผู้นี้ แต่บางครั้งก็ใช้นามปากกาด้วยอีก ๓ นาม คือ “ศรีจะญู” “วันวร” “ลูกดิน” นามว่า “วันวร” มีความหมายยิ่งนักในฐานะที่ผู้เขียนเป็นเหมือนคนในครอบครัว ท่านจึงรู้ความหมายของคำนี้ว่า วัน คือ เสาร์วัน วร คือ ครูถาวร ผู้เป็นภรรยาคู่ชีวิต สองคำนี้คือสิ่งที่ต้องอยู่คู่กัน ตลอดชีวิตจนกว่าจะสิ้นลมจากกัน รวมทั้งลูกชายคนเดียวของท่านมีชื่อว่า “ผศ. ดร.วันวร”

เสาร์วัน จะนู เกิดวันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ.๒๕๔๙ ที่อำเภอฉวาง นครศรีธรรมราช ชีวิตการศึกษา เรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่บ้านเกิด ปี พ.ศ.๒๕๑๓ สอบได้ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู พ.ศ.๒๕๑๖ สอบได้ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู พ.ม. จบปริญญาตรีการศึกษามัธยมศึกษา (ก.ศ.บ.) มหาวิทยาลัยวิชาการศึกษาพระนคร วิชาเอกฟิสิกส์ วิชาโทคณิตศาสตร์

ชีวิตราชการเป็นครูครั้งแรก พ.ศ.๒๕๑๑ โดยเป็นทั้งครูโรงเรียนเอกชนและข้าราชการครูหลายโรงเรียน จนสูงสุดของชีวิตราชการคือการเป็นผู้บริหารโรงเรียนหลายโรงเรียนจนเกษียณอายุราชการ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ.๒๕๔๙ ในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนฉวางรัชดาภิเษก ที่บ้านเกิด สารนครศรีธรรมราชได้บันทึกว่า “ครูเสาร์วัน จะนู” เป็นนักกลอนที่สามารถเขียนร้อยกรองได้ดีทั้ง กลอน โคลง กาพย์ กลอนพื้นบ้าน (เพลงบอก โนรา) มีผลงานตีพิมพ์ อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ สำนวน ลงพิมพ์เผยแพร่ในสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น สตรีสาร ขวัญเรือน วิทยาสาร สกุลไทย ฟ้ามืองไทย ชวกรุง เสียงราษฎร์ เป็นต้น

เสาร์วัน จะนู เริ่มงานเขียนกลอนประมาณ พ.ศ.๒๕๐๙ บทกวีของท่านสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ และตัวตนอันโดดเด่น มองสถานการณ์ทุกสิ่งทุกอย่างได้ทะลุปรุโปร่ง เข้าใจมนุษย์ สังคมมนุษย์ สิ่งแวดล้อม จิตวิญญาณแห่งบทกวีของท่านแสดงออกถึงความเป็น “นักสู้” และ “หาญกล้าท้าทาย” ความสำนึกและการกระทำ ที่ไม่เหมาะสมและความไม่ยุติธรรมที่เกิดขึ้นในสังคม

รางวัลเกียรติยศที่เป็นสิ่งยืนยันผลงานกลอนของท่านมากมายทั้งภูมิภาคและระดับชาติเป็นสิ่งที่ท่าน และครอบครัวมีความสุขและภูมิใจในสิ่งที่ท่านรักมาตลอดชีวิต สุดท้ายความจริงของชีวิตมาถึง อาจารย์เสาร์วัน จะนู ได้เสียชีวิตลงเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๓ รวมอายุ ๖๔ ปี ก่อนเสียชีวิตท่านได้พำนักอยู่ที่บ้านริมน้ำ และมีกระท่อมกลางดงไผ่ร่มครึ้นตลอดวัน มีดนตรีไทยให้ช่อมมือ ด้วยเหตุนี้กระมังเขาจึงเป็น “นักกลอนใจเย็น เมืองคอน”

เสาร์วัน จะนู

ตัวอย่างผลงานกลอนของ เสาร์วัน จະหนู

“กล่อม”

“นอนลูกเหอ.....นอนให้หลับดี
แม่ซื้อทั้งสี่.....มาช่วยรักษา
อาบน้ำป้อนข้าว.....รักษาเจ้าทุกเวลา
มาช่วยรักษา.....หัวผ้าของแม่เอ๋ย....”
เป็นเพลงกล่อมถนอมขวัญสั่นเศร้าซึ่ง
ยิ่งคิดถึงบุญปลูกลูกน้อยเอ๋ย
ปานฉะนี้ขวัญจะนอนเหมือนก่อนเคย
หรือลงเลยระเริงเล่นกับเพ็ญจันทร์
ตึกแล้วนะ.....สุดที่รักจงพักผ่อน
อย่าอดอดอันกวนแม่ให้ดวงใจหวน
แม่เหนื่อยหนักกับงานสอนตอนกลางวัน
อยากหลับฝันถึงพ่อบ้างตอนกลางคืน
วอน “แม่ซื้อ” ทั้งสี่อย่าหนีห่าง
อยู่เคียงข้างคอยระวังทั้งหลับตื่น
ขอความดีจากแม่แผ่ขวัญเย็น
ให้สดชื่นดั่งน้ำค้างกลางดอกไม้
ไอ้สายเลือดสายใจสายใยรัก
แจ่มประจักษ์ค่ายิ่งกว่าสิ่งไหน
มีลูกเหมือนมีบ่วงคล้องดวงใจ
ยามห่างไกลทุกซักระทมเศร้าตรมตรอม
ขอส่งใจว่ายาเฝ้ามาโอบอุ้ม
ฝากลมจุมพิตแด่ดวงแก้วหอม
ไอ้ตึกหนาวแล้วหนอขอพะยอม
พ่อยังกล่อม “ขวัญอ่อน” นอนเปลใจ

หมายเหตุ : กลอนบทนี้ลงพิมพ์เผยแพร่ในนิตยสารวิทยาสาร เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕

๘. **ฐะปะนีย์ นาครทรรพ** มีตำแหน่งทางวิชาการคือศาสตราจารย์ฐะปะนีย์ นาครทรรพ เกิดวันที่ ๒๙ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๖๔ ที่อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช การศึกษาเล่าเรียนทั้งในบ้านเกิดและกรุงเทพมหานคร จบการศึกษามหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับทุนเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยคอร์แนล ได้รับปริญญาโททางวรรณคดีอเมริกันและภาษาศาสตร์ ในปี พ.ศ.๒๔๙๖

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ มีอาชีพเป็นครูในสถานศึกษาหลายแห่งรวมถึงเป็นผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตำแหน่งระดับสูง รักการประพันธ์โดยเฉพาะการเขียนกลอนมาตั้งแต่อยู่ที่โรงเรียนศึกษากุมาริ (โรงเรียนศรีธรรมราชศึกษาในปัจจุบัน) จึงทำให้ต้องเขียนกลอนอยู่เป็นประจำจนเกิดความรักในการประพันธ์ที่เป็นเหมือนมนต์ขลังอบอวลอยู่ในใจทุกวินาที นามปากกาที่ใช้ คือ “จิตติมา” “ปณิธาน” “พี่เอื้อย” ถนัดในการเขียนเกี่ยวกับภาษาไทย ส่งเสริมพระพุทธศาสนา การเสริมสร้างพัฒนาการของเด็ก ธรรมะที่ใช้ในการดำรงชีวิต ผลงานส่วนใหญ่เป็นด้านวิชาการเกี่ยวกับภาษาไทย หนังสือที่รู้จักกันดี เช่น “บทดอกสร้อย” “ฝนทิ้งให้เป็นเห็ม” “นิทานพุทธรักษา” นิทานทศชาติคำกาพย์” ฐะปะนีย์ นาครทรรพ เสียชีวิตลงเมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๓ พระราชทานเพลิงศพวันอาทิตย์ที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๓

ตัวอย่างสำนวนกลอนของ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ

พอใจให้สุข

แม้มิได้เป็นดอกกุหลาบหอม

ก็จงยอมเป็นเพียงกลดขาว

แม้มิได้เป็นจันทร์อันสกา

จงเป็นดาวดวงแจ่มแอร่มตา

แม้มิได้เป็นหงส์ทะนงศักดิ์

ก็จงรักเป็นโนรีที่हरษา

แม้มิได้เป็นน้ำแม่คงคา

จงเป็นธาราใสที่ไหลเย็น

แม้มิได้เป็นมหาหิมาลัย

จงพอใจจอมปลวกที่แลเห็น

แม้มิได้เป็นวันพระจันทร์เพ็ญ

ก็จงเป็นวันแรมที่แจ่มจาง

แม้มิได้เป็นต้นสนระหง
จงเป็นพวงอ้อสะบัดไม้ขัดขวาง
แม้มิได้เป็นนุขสุดสะอาง
จงเป็นนางที่มีใจไว้ความดี
อันจะเป็นสิ่งใดไม่ประหลาด
กำเนิดชาติดีทรมตามวิถี
ถือสันโดษทำประโยชน์ในชีวิ
ให้สมที่เกิดมาน่าชมเชย

หมายเหตุ : กลอนบทนี้ลงพิมพ์ในหนังสือทักษิณพจน์ ของฝ่ายประชาสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ.๒๕๒๕

๕

เงิน

ดกไล่เหล็ก...

เหล็กก็ขึ้น

ดกไล่หิน...

หินก็ลอย

ดกไล่หอย...

หอยก็อ้า

ดกไล่หญ้า...

หญ้าก็ตาย

ดกไล่ทราย...

ทรายก็ทรุด

ดกไล่มนุษย์...

มนุษย์ก็ขาดคุณธรรม